

Rejtélyes gyilkosság Gecse község határában

Egy gecsei földművest késszurásokkal meggyilkoltak. — A haldokló nem tudta gyilkosait megnevezni.

(Saját tudósítónktól.) Rejtélyes gyilkosság ügyében indította meg a vizsgálatot tegnap a kosicei államügyészség. Kmetz József Gecse községbeli földműves vasárnap este a faluból a Kosice felé vivő országúton elindult, hogy a városban egyet-mást elintézzon. A családja délutánra várta Kmetzet vissza, de a földműves még este sem tért haza. A családja távolléte miatt aggódni kezdett és sógora keresésére indult Kosice felé. Kassamindszent határában, az országutmenti árokban akadt rá Kmetzre, aki több késszurásból már nagy vérveszteséget szenvedett. A szerencsétlen embert haldokolva szállították Gecse, ahol órák múlva meghalt.

A kosicei államügyészség a rejtélyes gyilkosság felderítéséről tegnap megindította a vizsgálatot és a vizsgáló bizottság kiutazott a helyszínre.

A tettesek személyének kinyomozását megnehezíti az is, hogy a haldokló Kmetz önkivületi állapotban volt és sem a gyilkosokról, sem a gyilkosság lefolyásáról semmit nem tudtak belőle kivenni.

Egy körjegyző harca az oláhigany karavánnal

Rimaszombat, jun. 20.

(Saját tudósítónktól.) A vandorcigányok letelepítésének problémája mindég kemény dió volt, a mindenkor kormányok gyakran kísérleteztek szigorú rendeletekkel, azonban ezen nomád nép egyszerű gyermekeinek legnagyobb része nem volt hajlandó fejet igába hajtani és egy helyhez rögzített, rendes életet folytatni. Sokkal több és izzóbb volt fekete vérük szabadságszeretete, hogyszem kepek legyenek az egész nagy világ helyett egyetlen korlátok közé szorított földdarabot vallani hazájuknak. Természetes, hogy ezen internacionális hajlandóságok legelső esetben kellemetlenül érintettek a velük érintkezésbe került embereket, és a vandorcigányok érkezése minden helységben visszataszító szenzációt keltett, sőt néha összefűzésre adott alkalmat a lakosságnak.

A gömörmezei B. községben hatalmas oláhigany karaván vonult be. A község jegyzője Batta Sámuel eddig nem nagyon jó oldaláról ismerte Faraó vándorivadékat, és ezért hivatalos működésében odament a falu közepén megállapodott karavánhoz és kijelentene, hogy nem engedheti őket a falu területén maradni és egyben felszólította őket, hogy azonnal hagyják el a falut. Az oláhiganyok, akik Dancsó János vajda vezetésével állottak feleségeik ingerlése folytán megtagadták az engedelmességet.

Az ellenállásban különösen a cigányasszonyok tűntek ki, szitkok záporát szólván a körjegyzőre, fenyegető magatartást kezdtek tanúsítani. Sőt a legharciasabb Dancsó Jánosné rátámadt a jegyzőre, aki egy bottal felindult állapotban a nyelveit asszony fejére olyan ütést mért, hogy az koponyatörést szenvedett. A cigánykaraván látván a vajdájuk feleségét eszméletlen állapotba jutni, Batta Sámuel körjegyzőt megakarták támadni, hogy agyonüssék és csak az időközben segítségére siető falubeliek magatartásának volt köszönhető, hogy a feledühödött cigányok agyon nem verték.

Mivel a póruljárt Dancsó Jánosné a koponyatörés folytán 20 napon felül gyógyuló sérülést szenvedett, a rimaszombati államügyészség súlyos testi sértés bűntettével vádolta Batta Sámuel körjegyzőt. A megtartott büntető főtárgyaláson az egész cigánytrupp megjelent, hogy tanúságot tegyen vajdájuk felesége mellett.

A törvényszék bűnösnek mon-

dotta ki Batta körjegyzőt

súlyos testi sértés vétségében és őt, tekintettel büntetlen előéletére és hogy a bűncselekményt hivatali kötelessége teljesítése közben az ellenszegülő engedetlen nyelvelő cigányasszony által okozott erős felindulásában követte el, a bíróság a Btk. 92. §-ának alkalmazásával 1 havi fogság büntetésre ítélte. Azonban nehogy a jövő

Elgazdálkodják a hatósági cukrot Szlovenszkóban

— Hogy lesznek 10 fillérekből ezerkoronák.
(Alcimeinket cenzúra törölte.)

(Saját tudósítónktól.) Szlovenszkóban a cukorelosztás állami gazdálkodás tárgyát képezi. Ez az állami monopólium a gyárban kezdődik és a fogyasztóközösségnél végződik, s e két pont között a cukor a leghosszabb távolságot futja be, valóságos akadályversenyt, amelynek gátjai a hatósági, vagy megbízott magán közvetítők. Minden ízben egészségtelen elefantiazisban szenvedő bürokrácia többszörös balkezességét doku mentálja az a rendszer, amelynek

(Itt a cenzúra 2 sort törölte.)

történet Szlovenszkóban a hatósági cukor elosztása.

(Itt a cenzúra 10 sort törölte.)

A szlovenszkói cukorgazdálkodás láncalapokra lefejtett mechanizmusa a következőképpen működik. Az állam a cukorgyárban ráeszi a kezét a produktumokra. A süvegcsukor kilóját 7 koronáért, kristálycukrot 704 k. ért, kockacsukrot 736 k. ért veszi át. A kristálycukor 704 filléres árával elindul a gyárból a fogyasztó felé. A központi számvevőségi iroda métermázsánkénti 17 filléres fuvardíjhoz

ben a vidéken közismert rakoncátlan, állandó lakhely nélküli, rendszerint bűnöző oláhiganyokban az a meggyőződés verjen gyökeret, hogy nekik senkinek parancsolhat, senkinek engedelmisséggel nem tartoznak, őket senki felelősségre nem vonhatja, ezért

a büntetés végrehajtását 3 évi próbaidőre felfüggesztette.

valami „kiegyenlítési pótlék” címen kilónként 1 koronát számítanak hozzá. A cukorszállítvány megy tovább a maga útján, de az ára kiterővágányon a finanszírozó bank vagy vállalat felé és 8 filléri emelkedést vesz. Az akadályverseny harmadik stációja után jön a negyedik: a nagy cukorelosztó és megemeli a cukor árát kilónként 30 fillérral. A nagyelosztótól az egyes járási székhelyek hivatalaihoz zónázik a cukorszállítvány, ahol

(Itt a cenzúra 2 sort törölte.)

még egy pár fillért hozzácsapnak az árakhoz. A hivatalok — jegyzőségek és szolgabirodságok — a községi bírók útján a kiskereskedéseknek osztják ki a cukrot, amely kiskereskedői haszon címen kilónként még 60 fillérral emelkedik.

Igy jut el egy kiló cukor a gyártól a fogyasztóig és így éri el 7 koronás ára a 9 12 K-as magaslatot.

(Itt a cenzúra 50 sort törölte.)

SZEPESBEN—GÖMÖRBN

A dobsinai jégbarlangnál.

Dobsina, junius.

(Kiküldött munkatársunktól.) Reggel hat órakor indulunk utnak a sztraceni völgyből. A homályos, ködös szürkületben a dobsinai jégbarlang felé törekedünk. A falu meg alszik, csak a postáskisasszony intget felénk a nyitott ablakból és közben megmagyarázza, hogy merre is kell mennünk. Ma ugyanis gyalog baktatjuk az országot, mivel a hegyes tetőkön ugysem nagyon járható az út.

A jégbarlang hat kilométerre fekszik Sztracena falutól. Csodaszép kanyargós országúton haladunk előre, mellettünk óriási sziklafalak, fenyőszálas erdők törnek az ég felé, az országút tövében pedig a Góliczpaták muzsikál.

A csodálatos természet fenségesen pompás csodáit mohón issza a szemünk. Az Aiduna mogorva sziklatorlaszai vagy a koblezti Rajnarezs mutathat fel ilyen nagyszerű szépségeket mint ez a völgykaton.

Az utat hirtelen egy hatalmas sziklakapu torlasztja el, olyan mint egy régi izü megvívhatatlan var bastyatorna, rajta felül mindket oldalon az ősi bányászlelveny a keresztbevetett csakány és kalapacs. A sziklakapu falában marványtábla ocska, aig olvasnato betűt mutatják, hogy itt emeltek valaha bányászok és turisták maradandó emléket egy koburgi herceg uruknak.

Mar egy óra mehetünk, mikor a kéményspró kereszti az unok és megvígaszal, hogy mar csak tíz percig tart az út a szalodáig, ahonnan a jégparianghoz fel lehet majd jutni.

Két forduló után gyönyörű panorama tárul elénk: hegyektől övezett lapályos sík hegyen megpihentünk a szalodát a reggeli napsütésben. Emelletes, barnára fésített, villaszerű ház ez. Most úgy ragyog az első napsugarban, mintha egy hatalmas rubindarab volna odaekelve a fénylő föld rengetegbe.

A szálló előtt remek szökőkút dobálja löbb méteres vízcsóvját a magasba, akár csak egy óriási gázipr. Mikor odaérünk hozzá, már három vagy négy villát vehetünk észre a fak között, ami azt mutatja, hogy valamikor nagyszerű nyári élet lehetett ezen a helyen.

Szép fiatal dobsinai lányok jó borsos árért tejeskávét és vajkenyeret szolgálnak fel. (Egy ilyen garnitúra tíz koronába kerül ebben a szállóban. Azt hiszem itt sem ártana egy uszoraellen-örzshivatal.) A jégbarlangba szülő belépőjegyet is itt lehet megváltani tíz koronáért. A szálló bazárjában ezerféle „Dobsinai jégbarlang” felirású csacsebecse várja a vásárlót.

A hatalmas emeleti étteremben, melyből pompás kilátás nyílik a síkvölgyre és a szökőkútra Markó hatalmas fafestménye örökíti meg a jég-

barlang belsejének csodáit. A falakat ezenkívül a dobsinai csodabárlang felfedezőinek hatalmas arcképei, a természetbarátok egyesületeinek térképei és turistautmutatói borítják.

Kilenc óráig pihenünk itt, ekkorára megérkezett már vezetónk is, egy tisztas szlovák parasztember képeben, úgyhogy végre neki vághatunk a barlanghoz vezető utnak.

Ez egy eleg meredek szerpentin, szerkeszé mindenütt „Zur Eishöle” feliratu táblácskák mutatják a helyes irányt.

Vezetónk közben az atmoszféráról, a parázás és fagyás fizikai törvényszerűségeiről és a jégretegződés elméletéről értekezik igen okiatio modorban. Csodálatos ember volt ez a vezető. Amint mar előbb emlitem egyszerű paraszt, legionárus, aki itt nőtt fel, itt élt évek hosszú során keresztül úgy ismeri a barlangot mint a tenyerét és látszik rajta, hogy a különféle magyarázatok után beszajkózott elég elvont-természetű természettudományi értekezését saját maga is megérti. Hiába csak gyakorlat teszi a mestert, a természeti tünemények kialakulásának állandó szemlélete pedig a naiv ember jóirányu ösztönét is képes komoly tudassá formálni.

Feljari hegymászás után elerjük a barlang bejáratát. Diadalpapuszerü faragott tornáczra értünk melynek legerdekesebb sajátossága, hogy mind azok, akik itt jártak, belevesték nevüket a falába és ezzel maradandó emléket akottak maguknak a későbbi látogatók előtt is. Par nevet jegyzek ide, melyeket kutyafuttában, talajomra vettem ott papírra. Vannak közöltük ismerősök is, azonban legelőbbj a távoliságok végtelensége választotta el azóta örökre Dobsinától. Turchányi Olga 1900; rialler Irma Aphrodite de la Hongrie (ez a két név a legszembeötőbb, mivel kb. másfél méteres betükből volt összerakva). F. Biller Irén, Toperczer Kassa, Füredi Eperjes, Bod Péter, Friedmann Dezsó Kassa; Kitada 1908 Tokio Japán; Muszka de magyar Sándor Nagykárolyból gyalog; Varady Attila; F. J. A textiltanólyam öt hallgatója; egy orosz név stb.

A vezető közben — valószínűleg a borralalóra való tekintettel folyton beszél Elpanaszolja, hogy valamikor oly fenséges villanyosvilágítást, melynek huzalja a 9 km.-nyire fekyő Dobsina városból vezetett ide, teljesen tönkretették a forradalom után, a vezetőket ellopokdták, úgy, hogy most csupán acetylenvilágítás mellett lehet meg szemlélni a barlangot.

És tényleg a valamikor pazar fényárban uszó hatalmas jégtenger olyan csöndesen, szomoruan fekszik itt most előttünk a karbitgyertya csenevész megvilágításában. A káprázató fényreflexek, hó és jégcsillámlások, amelyet valaha vakká dermesztettek a szemet oltántek és a híres jégzsob-

rok, alakok félelmetesen kísérteties sötétségbe merednek reánk.

Hármasban szállunk le a szék sziklafajton, melyet kifelé erős léckerítés szigetel el és azonnal megcsap bennünket az itt örökös tél fagyos temperaturáján.

Keztyüt huzunk, felgomboljuk a felöltő gallérját és egy-két kanyarodón át a kisterembe érünk, Körülbelül 20 méter átmérőjű jégzsígot ez a mélységben, melynek közepéből a sírkövek konturos fehérsége tűnik elénk.

Korlátokba kapaszkodva haladunk előre. A nagyteremben, ahol valamikor vígan korcsolyáztak a barlanglátogatók két hatalmas jégoszlop bámul reánk, amelyek „az oltár” és „a kut” találó elnevezéseket viselik.

Jó pár lépcsőn lefelé lépkedve egy a mesterséges áttörés által előidézett alsó barlangba jutunk ahol a nagyterem alázatát a sok méter vastagságú jégtelep is teljes egészében nyílik alkalmunk tanulmányozni. A jégretegzés képződésének gyönyörű tüneményét is megfigyelhetünk itten.

Majd új csodák következtek. Jégorgonyák, emberalakok és még mélyebbre szállva a jégtelep egy áttört helyén a „kapolna”-ba jutunk. Ide viszont névjegyüket helyezték el az ittem jártak, amelyek örök időkre odafagyva a falhoz, tarka tapétát alkottak a kapolna hideg falán.

Innen át lehet világitani a jégtelepet, mely több méter távolságból tündökölve reflektálja a gertya bágyadt világosságát.

Majdnem egy óran keresztül keringtünk itt a mélységek fölött, míg végre a „poko” félelmetes homályából (itt 200 méterre ástak lefelé, de míg mindig nem találták meg a jégkut alapját) szinte megnyugodva érünk, ki újra a napos világgosságra.

Szedülve tapasztaljuk, hogy párázik fő, körülöttünk minden, legjobban mi magunk, akik a forró nyárból egy óra a tél jeges világába szállottunk az imént alá.

Kár hogy azok, akik a barlang megtekintéséért horribilis arakat szednek, nem iparkodnak a természet eme hallatlan csodáját, amely talán az egész világban parját riktja, régi állapotába visszahelyezni és kellőképpen gondoskodni arról, hogy a villanyvilágítás visszaállításával a sok nagyszerűség ép' úgy legyen élvezhető, mint azelőtt.

Hiába — a dobsinai jégbarlang felett is végigszántott a háboru vad viharja!

Rabindranath Tagore Prágában

Progaganda a nemzetközi egyetemért

Prága, jun. 20.

(Saját tudósítónktól.) Hatvanadik születésnapján nagy európai felolvasó-körutra indult Rabindranath Tagore, az egyre híresebb, becsültebb és divatosabb indiai filozofus és költő. Felkereste Londont, el látogatott Berlinbe, Bécsbe, és innen Prágába. Ez a körut voltaképpen nagy agitáció, melyet Buddha igéinek ez a kései hirdetője és magyarázója egy nagy és nemes cél érdekében folytat. Nagy nemzetközi egyetemet akar létrehozni, amely egyesítene a föld minden népének tanulni s a helyes élet törvényeit megismerni vágyó fiait és lányait, sőt férfait és asszonyait; az egyetem Indiában épülne fel.

Rabindranath Tagore már régóta harcol a modern európai nevelés és iskolarendszer ellen. Legnagyobb hibája szerinte a modern nevelési módszereknek az, hogy nem tanítják meg az embereket önálló gondolkodásra és cselekvésre. Az én szememben — mondta most a keleti böcs Londonban — sokkal többet ér a költő becsültebb munkája egy adószedő végtelenül becsültebb állásánál. Az életnek nem az a lényeges célja, hogy karriert csináljunk s hogy akadémikusokká legyünk. Ma mindenki, aki jól tud angolul, műlőnb, sőt nagy embernek tartja magát. Pedig én már szamtalan boldidot találom az angolul jól beszélő és olvasó emberek között.

Tagore maga is nyugaton szerezte meg nevelésének egy részét. De erről ezt mondta Berlinben: — Ez a nevelés azt az érzést keltette bennem, hogy olyan fa vagyok, amelynek nem szabad teljesen kivirágoznia, hanem amelyet kirántottak a földből, hogy csomagoló ládákká dolgozzák fel. A lélekben, ha sokáig megfosztják az igazság és szabadság táplálékától, természetellenes vágyakozás fejlődik ki a karrierek és sikerek után; a jobb tanulók minden vágya abban az egyetlen törekvésben összpontosul, hogy